

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Факультет мистецтв

Кафедра образотворчого мистецтва,
дизайну та методики їх навчання

КУБІВ ХРИСТИНА СТЕПАНІВНА
Навчальний посібник з професії квіткар
«Квіткар-майстер штучних квітів»

Магістерська робота
за спеціальністю 022 Дизайн
Науковий керівник:
Мацишина Зоя Анатоліївна,
кандидат педагогічних наук,
доцент

Рецензент:
ФО-П Мілян Ярина Павлівна,
методист ДМЗ «Тернопільський ЦПГО»

Національна шкала _____

Кількість балів: _____

Оцінка: ECTS _____

Роботу допущено до захисту

«___» _____ 2025 р.

Завідувач кафедри _____

Тернопіль – 2025

АНОТАЦІЯ

КУБІВ Х. С. Навчальний посібник з професії квіткар «Квіткар-майстер штучних квітів». Кваліфікаційна магістерська робота / Христини Степанівни Кубів, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Факультет мистецтв, кафедра образотворчого мистецтва, дизайну та методики їх навчання, наук. кер., кандидат педагогічних наук, доцент Зоя Мацишина – Тернопіль – 2025 – 42 с.

Магістерська робота присвячена розробленню та науково-методичному обґрунтуванню навчального посібника для підготовки квіткарів за фахом «Квіткар – майстер штучних квітів» у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. У дослідженні здійснено аналіз історико-культурних аспектів виготовлення штучних квітів, сучасних технологій, матеріалознавства та вимог освітніх стандартів щодо професійної компетентності здобувачів. Розроблений посібник містить систематизований теоретичний матеріал, комплекс практичних завдань, технологічні карти та методичні рекомендації для формування професійних умінь та навичок майбутніх квіткарів. Проведена апробація підтвердила ефективність запропонованого навчального ресурсу та його значущість для підвищення якості професійної підготовки.

Ключові слова: квіткар, штучні квіти, професійна освіта, навчальний посібник, декоративно-ужиткове мистецтво, матеріалознавство, технології виготовлення, методика навчання, професійні компетентності.

ANNOTATION

KUBIV Kh. S. A textbook on the profession of florist "Florist - master of artificial flowers". Qualifying master's thesis / Khrystyna Stepanivna Kubiv, Volodymyr Hnatyuk Ternopil National Pedagogical University, Faculty of Arts, Department of Fine Arts, Design and Methods of Their Teaching, Scientific Director, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor Zoya Matsishyna – Ternopil – 2025 – 42 p.

The master's thesis is devoted to the development and scientific-methodical justification of a training manual for preparing florists specializing in "Artificial Flower Making" within vocational education institutions. The research includes an analysis of the historical and cultural aspects of artificial flower production, modern technologies, material studies, and the requirements of educational standards regarding professional competencies. The developed manual contains structured theoretical content, a set of practical tasks, technological guidelines, and methodological recommendations aimed at forming the professional skills of future artificial-flower makers. The conducted approbation confirmed the effectiveness of the proposed educational resource and its significance for improving the quality of vocational training.

Keywords: florist, artificial flowers, vocational education, training manual, decorative and applied arts, material studies, production technologies, teaching methodology, professional competencies.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ КВІТКАРІВ ТА МАЙСТРІВ ШТУЧНИХ КВІТІВ	8
1.1. Історичний розвиток декоративно-ужиткового мистецтва та виготовлення штучних квітів.....	8
1.2. Професія «Квіткар» у системі професійно-технічної освіти України.....	10
1.3. Психолого-педагогічні основи підготовки здобувачів за художньо-ремісничими професіями.....	11
1.4. Стандарти професійної (професійно-технічної) освіти та компетентнісний підхід у підготовці квіткарів.....	13
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РОЗРОБЛЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПОСІБНИКА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ «КВІТКАРЯ-МАЙСТРА ШТУЧНИХ КВІТІВ»	15
2.1. Аналіз існуючих навчальних матеріалів із виготовлення штучних квітів....	15
2.2. Методичні принципи створення навчального посібника (науковість, доступність, системність, практична спрямованість).....	17
2.3. Технології навчання, які доцільно застосувати у підготовці майстрів штучних квітів.....	19
2.4. Класифікація матеріалів для виготовлення штучних квітів: природні, полімерні, текстильні, композитні.....	21
РОЗДІЛ 3. ПРОЕКТУВАННЯ ТА АПРОБАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПОСІБНИКА «КВІТКАР-МАЙСТЕР ШТУЧНИХ КВІТІВ»	24
3.1. Концепція та структура розробленого навчального посібника.....	24
3.2. Система практичних завдань, майстер-класів та проектних робіт.....	26
3.3. Візуальні та ілюстративні матеріали: дидактична значущість та методика створення.....	28
3.4. Перевірка ефективності використання посібника у навчальному процесі....	30
ВИСНОВКИ	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	33
ДОДАТКИ	37

Вступ

Розвиток сучасної професійної освіти вимагає створення навчальних матеріалів нового покоління, зорієнтованих на формування практичних умінь, творчого мислення та професійної мобільності майбутніх фахівців. У сфері дизайну та декоративно-ужиткового мистецтва особливе місце посідає професія квітकारа — майстра штучних квітів, яка поєднує художню творчість, знання технологій обробки матеріалів та вміння організовувати роботу у сфері флористичного та декоративного дизайну. Штучні квіти посідають важливе місце в естетизації житлових і громадських просторів, у виготовленні сценічного та святкового декору, рекламних інсталяцій, сувенірної продукції та об'єктів дизайнерського призначення.

Попри високу популярність декоративних виробів, аналіз існуючих навчально-методичних ресурсів засвідчує недостатню кількість сучасних, системно структурованих посібників, які б ґрунтовно висвітлювали технологію виготовлення штучних квітів, особливості роботи з різноманітними матеріалами (тканинами, фоаміраном, полімерною глиною, папером, пластиком), методи художнього оформлення та стандарти якості продукції. У більшості доступних джерел бракує цілісного поєднання теоретичних засад, практичних алгоритмів та методичних рекомендацій для організації навчального процесу на уроках професійно-практичної підготовки.

Актуальність дослідження зумовлена зростаючим інтересом до декоративно-ужиткового мистецтва та потребою у сучасному навчально-методичному забезпеченні підготовки квіткарів, про що свідчать напрацювання таких дослідників, як Бойко Г. Є., Черепанова О. І., Данченко Т. В., Маслова Н. С., Сахарова Н. В., Шинкаренко Г. М., а також наукові положення у сфері професійної освіти, представлені у роботах Лузана П. Г., Ничкало Н. Г. та Гуревич Р. С. У сучасних умовах модернізації професійної освіти виникає потреба створення навчального посібника, який відповідатиме вимогам компетентнісного підходу, забезпечить інтеграцію художніх, технологічних і

проектних знань та сприятиме підготовці кваліфікованого майстра штучних квітів. Такий посібник має забезпечити учням доступ до науково обґрунтованих методів виготовлення декоративних елементів, формування художнього смаку, розвитку професійної творчості та дотримання вимог охорони праці.

Таким чином, створення навчального посібника з професії «Квіткар — майстер штучних квітів» є актуальним завданням, спрямованим на удосконалення фахової підготовки, оновлення навчально-методичного забезпечення та забезпечення відповідності освітнього процесу сучасним потребам ринку праці.

Мета дослідження розробити науково-методично обґрунтований навчальний посібник для підготовки квіткарів — майстрів штучних квітів, який систематизує теоретичні знання, описує технологічні процеси та забезпечує формування професійних компетентностей здобувачів освіти.

Завдання дослідження:

1. проаналізувати наукову, методичну та навчальну літературу щодо виготовлення штучних квітів та декоративних виробів;
2. визначити зміст професійної діяльності квіткара та вимоги до його компетентностей;
3. дослідити сучасні матеріали та технології виготовлення штучних квітів;
4. розробити методичні рекомендації для формування практичних умінь учнів; створити ілюстративні матеріали, технологічні карти та покрокові інструкції;
5. провести апробацію частини матеріалів посібника в освітньому процесі та оцінити ефективність їх застосування.

Об'єкт дослідження – процес професійної підготовки квіткарів – майстрів штучних квітів.

Предмет дослідження навчально-методичне забезпечення підготовки квіткарів та методика створення навчального посібника з виготовлення штучних квітів.

Джерельна база дослідження: наукові праці з декоративно-ужиткового мистецтва, технології виробів та дизайну; навчально-методичні посібники з флористики, декоративного моделювання, виготовлення штучних квітів; стандарти професійно-технічної освіти та освітньо-професійні програми; публікації з технологій обробки матеріалів та дизайнерського оформлення; нормативні документи з охорони праці; власні напрацювання, розроблені в процесі підготовки посібника.

Методи дослідження: теоретичні: аналіз, узагальнення, систематизація літературних джерел; емпіричні: спостереження, аналіз навчального процесу, експериментальне виготовлення квітів; практичні: розроблення технологічних карт, інструкцій, моделей навчальних завдань; педагогічні: бесіди з педагогами та учнями, експертна оцінка посібника; візуалізаційні: створення ілюстративних та графічних матеріалів.

Наукова новизна дослідження уперше систематизовано комплекс теоретичних і практичних матеріалів, орієнтованих саме на підготовку квіткарів — майстрів штучних квітів; розроблено структуру навчального посібника, що поєднує художні, технологічні та безпекові аспекти професії; запропоновано методику формування професійних компетентностей через практичні модулі та покрокові технологічні карти; удосконалено підхід до навчання шляхом інтеграції сучасних матеріалів та технік виготовлення штучних квітів.

Практичне значення роботи полягає у створенні комплексного навчального посібника з професії «Квіткар — майстер штучних квітів», який може бути безпосередньо використаний у закладах професійної (професійно-технічної) освіти, творчих майстернях, центрах професійного навчання та гуртках декоративно-ужиткового мистецтва. Розроблений посібник містить систематизований теоретичний матеріал, технологічні карти, покрокові

інструкції, рекомендації з організації практичних занять, що забезпечує можливість ефективного формування професійних умінь та навичок здобувачів освіти. Матеріали посібника сприяють оптимізації навчально-виробничого процесу, оскільки дають змогу педагогам раціонально планувати заняття, добирати технології та матеріали відповідно до освітніх результатів і рівня підготовки учнів. Використання сучасних методик і технік виготовлення штучних квітів забезпечує підвищення якості професійної підготовки майбутніх майстрів та наближає навчальний процес до реальних вимог ринку праці.

Створений навчальний ресурс може бути застосований як основний або допоміжний засіб навчання, слугувати базою для розроблення робочих навчальних програм, проведення майстер-класів, конкурсів професійної майстерності та додаткових освітніх модулів. Крім того, матеріали дослідження можуть використовуватися для підвищення кваліфікації педагогічних працівників, що працюють у галузі декоративно-ужиткового мистецтва та флористики.

Апробація дослідження – основні положення та фрагменти навчального посібника були апробовані в умовах освітнього процесу під час проведення занять виробничого навчання та майстер-класів (у навчальному закладі ДПТНЗ Тернопільське ВПУ сфери послуг та туризму) з виготовлення штучних квітів. Отримані результати підтвердили практичну цінність, доступність викладу та ефективність запропонованих матеріалів для формування професійних умінь здобувачів освіти.

Структура та обсяг. Кваліфікаційна магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 42 сторінок, включаючи ілюстративний матеріал.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ КВІТКАРІВ ТА МАЙСТРІВ ШТУЧНИХ КВІТІВ.

1.1. Історичний розвиток декоративно-ужиткового мистецтва та виготовлення штучних квітів.

Декоративно-ужиткове мистецтво є однією з найстійкіших форм творчої діяльності людини, що зберегла свою актуальність упродовж багатьох століть. Його становлення бере початок у первісних цивілізаціях, де перші вироби мали переважно утилітарний характер, проте поступово набули символічного та естетичного змісту. Вже у стародавньому Єгипті, Китаї та Греції археологи знаходять вироби, що імітують рослинні форми, виготовлені з тканини, глини, папірису, воску або металів, що свідчить про глибоку потребу людини у відтворенні природної краси у штучних формах [5]. Штучні квіти використовувалися не лише як декоративні елементи, а й як складові ритуальних та культових практик, що підкреслювало їх символічну значущість у давніх культурах.

У період Середньовіччя та Раннього Відродження техніки виготовлення декоративних квітів розвивалися переважно в монастирських майстернях, де виготовляли квіти для церковного оздоблення, релікваріїв та одягу духовенства [51]. Особливого розквіту цього мистецтва Європа зазнала у добу бароко та рококо, коли декоративні квіткові форми стали невід’ємним атрибутом придворної культури. Саме тоді з’являються перші професійні майстри — «квіткарі», які спеціалізувалися на виготовленні квітів із шовку, органзи, тонких металевих пластин та паперу. У Франції, Італії та Великій Британії XVIII століття виникають спеціалізовані школи, де формуються техніки відбілювання, фарбування, тиснення та моделювання пелюсток [7].

У XIX столітті стало переломним етапом для розвитку декоративних квітів. Поява синтетичних матеріалів, таких як ацетатний шовк і целулоїд, значно розширила технологічні можливості майстрів. Водночас стрімке поширення індустріального виготовлення декоративних елементів привело до створення

фабрик штучних квітів у Франції, Німеччині та США. У цей період формується так звана «європейська школа штучної флористики», яка відзначається поєднанням високої художності з технологічною точністю [27].

Історія українського декоративно-ужиткового мистецтва має власні унікальні традиції. Виготовлення квітів з тканини, кольорового паперу, стрічок та природних матеріалів було невід'ємною частиною народної творчості, особливо в обрядовій і святковій культурі. Як зазначає Бойко Г. Є., українські декоративні квіти мали не лише естетичну, а й символічну функцію: вони використовувалися у вінках, весільних прикрасах, сценічних костюмах, народних інтер'єрах і нерідко відображали регіональні художні відмінності [5].

Значний внесок у розвиток сучасних декоративних технік зробили дослідники та практики ХХ століття. Черепанова О. І. підкреслює, що саме у цей період зростає роль художніх експериментів та авторських технік, пов'язаних з використанням нових полімерних та текстильних матеріалів, що дозволило майстрам розширити виразність штучної квітки [51]. Паралельно розвивається професійне навчання у мистецьких закладах, де поступово формується методика викладання технік декоративного моделювання. Сучасний етап розвитку виготовлення штучних квітів характеризується інтеграцією традиційних прийомів та новітніх матеріалів — фоамірану, латексу, полімерної глини, термопластичних мас, композитів. Як зазначає Данченко Т. В., інновації в галузі матеріалознавства створили нові можливості для моделювання складних природних форм, точного відтворення фактури, кольору та пластики реальних рослин [7]. Водночас глобалізація та розвиток творчих індустрій сприяли поширенню професії квіткаря та формуванню авторських шкіл флористичного моделювання у Німеччині, Японії, США.

Отже, історичний розвиток виготовлення штучних квітів демонструє безперервну еволюцію технологічних підходів, художніх стилів та матеріалів. Сучасна професійна підготовка квіткарів вимагає ґрунтовного вивчення цього історичного досвіду, оскільки його осмислення дозволяє сформувати цілісне

уявлення про закономірності розвитку декоративно-ужиткового мистецтва та забезпечує науково-методичне підґрунтя для створення сучасних навчальних посібників.

1.2. Професія «Квіткар» у системі професійно-технічної освіти України.

Професія «Квіткар» належить до галузі декоративно-ужиткового мистецтва та обслуговуючих видів діяльності й охоплює комплекс художніх, технологічних і виробничих умінь, спрямованих на створення штучних квітів, декоративних елементів та флористичних композицій. У системі професійно-технічної освіти України підготовка квіткарів формується відповідно до сучасних стандартів професійної (професійно-технічної) освіти та спрямована на розвиток компетентностей, необхідних для роботи в творчих майстернях, підприємствах декоративного виробництва, сферах інтер'єрного та святкового оформлення [25].

Сучасна модель професійної підготовки квіткарів ґрунтується на компетентнісному підході, який передбачає інтеграцію теоретичних знань, практичних навичок та художньо-естетичного мислення. На думку Лузана П. Г., ефективна професійна підготовка можлива за умови системності змісту навчання, що охоплює технологічні операції, матеріалознавство, композиційні закономірності та організацію виробничої діяльності [25]. Водночас Ничкало Н. Г. наголошує, що сучасний фахівець має володіти не лише технологічними вміннями, а й творчою ініціативністю та здатністю до інновацій, що особливо важливо у сфері декоративного мистецтва [28].

Зміст навчальних програм для квіткарів включає вивчення різноманітних матеріалів — текстильних, полімерних, синтетичних, декоративних — та освоєння технік їх обробки: вирізання, формування, термообробки, фарбування, збирання та моделювання композицій. Значну увагу приділено художній грамотності: законам кольорознавства, композиції, стилістики, пропорцій і гармонізації декоративних елементів. Як зазначають Данченко Т. В. та Маслова Н. С., поєднання технологічних знань і художнього підходу забезпечує

становлення висококваліфікованого майстра, здатного створювати конкурентоспроможні декоративні вироби [7;27].

Особливе місце у підготовці квіткарів займає виробниче навчання, що здійснюється у майстернях, лабораторіях або в умовах підприємств. Гуревич Р. С. підкреслює, що практичне навчання сприяє формуванню професійної мобільності, здатності адаптуватися до інноваційних технологій та умов реального виробництва, що є ключовою вимогою сучасного ринку праці [12]. Крім того, технологічна та проєктна діяльність дає можливість формувати творчий потенціал здобувачів освіти через виконання авторських композицій, декоративних об'єктів та тематичних проєктів.

У системі професійно-технічної освіти України професія «Квіткар» має важливе значення не лише як галузь виробничої діяльності, а й як чинник збереження та розвитку традицій декоративно-ужиткового мистецтва. За спостереженнями Бойко Г. Є. та Шинкаренко Г. М., сучасний квіткар є носієм культурних традицій і продовжувачем народних декоративних практик, водночас інтегруючи у свою діяльність сучасні матеріали та дизайнерські підходи [5;54].

Таким чином, професія «Квіткар» у системі професійно-технічної освіти України виконує важливу культуротворчу, професійну та інноваційну функції. Вона забезпечує підготовку фахівців, здатних поєднувати традиції й сучасність, творчість і технологію, а також ефективно застосовувати набуті вміння у творчих індустріях, сфері декору, дизайну та художнього моделювання.

1.3. Психолого-педагогічні основи підготовки здобувачів за художньо-ремісничими професіями.

Професійна підготовка в галузі художньо-ремісничих професій має не лише технічний чи технологічний характер, але й значну художньо-естетичну, культурно-ціннісну й особистісно-творчу складову. Саме тому ефективність такої підготовки зумовлена не лише засвоєнням технологічних навичок, а й

формуванням творчої здатності, професійної культури, ціннісного ставлення до ремесла, національно-культурної ідентичності, естетичного смаку. При цьому без усвідомленої психолого-педагогічної організації навчального процесу значна частина потенціалу здобувачів може залишитися не реалізованою [5, с.51].

Розвиток творчості у здобувачів професійно-технічних навчальних закладів є пріоритетним: творчість і професійна майстерність взаємопов'язані, а творчі здібності — базовий компонент професійної підготовки [7]. Важливим є принцип педагогіки індивідуальності: навчання має враховувати психофізіологічні, мотиваційні, пізнавальні, емоційні та творчі особливості кожного здобувача. Це дає змогу скеровувати індивідуальний потенціал у напрямку творчого і професійного зростання [7, с.27].

Психологічна готовність до професійної діяльності включає розвиток мотивації, самосвідомості, відповідальності, здатності до самовдосконалення та адаптації до змінних умов праці [51, с.4]. Навчання художньо-ремісничих професій має базуватися на культурній парадигмі освіти, тобто враховувати культурно-історичні традиції, художньо-естетичну спадщину, народне мистецтво та методи декоративно-ужиткового виробництва [5]. Педагогічні умови, що підвищують ефективність підготовки: створення творчого культурно-освітнього середовища, впровадження дисциплін з декоративного і прикладного мистецтва, поєднання теоретичних знань із практичними навичками, системне залучення до творчої та виробничої діяльності [5, с.2].

Педагогічна модель передбачає поступовість і системність: від базових технічних умінь — до складних художньо-технологічних завдань, від освоєння технології — до формування естетичного смаку та авторської манери [5, с.2].

Модель психолого-педагогічної підготовки учнів:

1. *Особистісно-орієнтований підхід* — врахування індивідуальних особливостей та диференціація навчального процесу [5, с.4].

2. *Культурно-ціннісна та художньо-естетична підґрунтя* – інтеграція народного мистецтва та декоративно-ужиткового мистецтва [5].
3. *Комплексна теоретико-практична підготовка* – поєднання знань з історії мистецтва, технології, дизайну та практичних майстерень [5, с.2].
4. *Розвиток творчості* – систематична робота над креативністю та авторським стилем [7].
5. *Психологічна готовність* – формування мотивації, самосвідомості, готовності до адаптації [51, с.4].
6. *Соціальна й комунікативна компетентність* – розвиток умінь працювати в колективі, спілкуватися з клієнтами та інтегрувати ремесло у соціокультурний контекст [51].

Психолого-педагогічні основи підготовки здобувачів за художньо-ремісничими професіями формують гармонійний розвиток особистості, її творчу самореалізацію, професійну майстерність та соціальну і культурну відповідальність. Вони реалізуються через персоні- та культуро-орієнтовані принципи, поєднання теоретичного, практичного та художньо-естетичного навчання, системний розвиток творчості та формування соціальних компетентностей [5; 51; 23; 27].

1.4. Стандарти професійної (професійно-технічної) освіти та компетентнісний підхід у підготовці квіткарів.

Сучасна система професійної (професійно-технічної) освіти України функціонує на основі Державних стандартів професійної освіти, які визначають зміст, структуру та результати навчання відповідно до вимог ринку праці й міжнародних рекомендацій у галузі кваліфікаційної рамки [5; 51]. У контексті професії «Квіткар» стандарти регламентують компетентнісний складник підготовки, що охоплює не лише формування практичних умінь із виготовлення, догляду та дизайну квіткової продукції, але й розвиток загальнопрофесійних,

комунікативних, проєктних і підприємницьких компетентностей [8]. Перехід до компетентної моделі підготовки зумовлений потребою ринку у фахівцях, здатних ефективно діяти в мінливих умовах виробництва, приймати обґрунтовані рішення та забезпечувати високу якість продукції декоративно-прикладного напрямку [27].

Компетентнісний підхід передбачає інтеграцію професійних знань із практичним досвідом, формування здатності застосовувати технологічні, художньо-естетичні та дизайнерські навички у реальних професійних ситуаціях. Особливої ваги він набуває у підготовці квіткарів, оскільки дана професія вимагає одночасного поєднання технологічної точності, декоративної майстерності та творчого мислення [40]. Стандарти професійної освіти визначають перелік обов'язкових компетентностей: виконання технологічних операцій з виготовлення штучних квітів, знання матеріалів і обладнання, дотримання норм безпеки, уміння працювати з кольором і формою, основи композиції, а також комунікаційні навички й здатність до самостійної організації праці [5; 9].

Згідно з дослідженнями у сфері модернізації професійної освіти, компетентнісний підхід забезпечує підвищення якості підготовки робітничих кадрів, оскільки орієнтує освітній процес на результати навчання, вимірювані через реальні професійні дії та досягнуті рівні кваліфікації [51; 54]. У професійній підготовці квіткарів це проявляється у використанні модульно-компетентнісних програм, виробничого навчання, навчально-практичних центрів та майстерень, що створюють умови для формування предметних, міжпредметних і ключових компетентностей. Таким чином, стандарти професійної освіти та компетентнісний підхід є необхідною основою підготовки сучасного квіткаря, забезпечуючи системність, практичну спрямованість і відповідність кваліфікації вимогам галузі декоративно-прикладного мистецтва [8; 40; 54].

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РОЗРОБЛЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПОСІБНИКА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ «КВІТКАРЯ-МАЙСТРА ШТУЧНИХ КВІТІВ».

2.1. Аналіз існуючих навчальних матеріалів із виготовлення штучних квітів.

Розвиток професійної підготовки фахівців квітково-декоративного напрямку, зокрема «квіткаря-майстра штучних квітів», вимагає систематизації та критичного аналізу наявних освітніх ресурсів, що стосуються технологій виготовлення штучних квітів. Сучасні навчальні матеріали, представлені у формі друкованих посібників, довідникових видань, навчальних програм та електронних ресурсів, відзначаються значною різномірністю за змістом, методологічними підходами та ступенем практичної орієнтованості [1].

У більшості доступних джерел наголошується на технологічній складовій процесу виготовлення штучних квітів, зокрема описуються матеріали, інструменти, техніки моделювання окремих елементів рослин та способи їх збирання в композиції [1]. При цьому значна частина літератури орієнтована на аматорську аудиторію, а не на професійну підготовку, що виявляється у відсутності системного викладу навчального матеріалу, недостатній увазі до техніки безпеки, організації робочого місця та формування професійних компетентностей майбутніх квіткарів.

Важливо зазначити, що окремі видання містять фрагментарні методичні рекомендації щодо навчальної роботи, однак вони здебільшого не інтегровані в єдину дидактичну систему, здатну забезпечити цілісність освітнього процесу. Така ситуація ускладнює використання існуючої літератури у формальному професійному навчанні, оскільки навчальні матеріали не завжди відповідають актуальним освітнім стандартам, компетентнісному підходу та вимогам ринку праці [16].

Суттєвою проблемою, виявленою під час аналізу джерел, є недостатня кількість матеріалів, що висвітлюють сучасні технології виготовлення

декоративних квітів із новітніх синтетичних та композитних матеріалів. Значна частина посібників ґрунтується на традиційних техніках виготовлення квітів із тканин, паперу або полімерної глини, тоді як сучасна індустрія дедалі активніше застосовує термопластичні матеріали, фоаміран, латексні суміші, 3D-друк та інші інноваційні технології [23]. Таким чином, актуалізується потреба у створенні навчальних ресурсів, які відображають новітні тенденції галузі та сприяють формуванню у майбутніх фахівців відповідних професійних навичок.

Аналіз також показав, що лише поодинокі джерела інтегрують у зміст навчання знання з композиції, кольорознавства, основ флористики та художнього конструювання, які є важливими складовими професійної компетентності майстра штучних квітів. Більшість матеріалів орієнтована на технічне виконання окремих елементів, не враховуючи цілісну художню та естетичну складову професії [23]. Відсутність міждисциплінарного підходу обмежує можливості інтеграції результатів навчання в реальні умови професійної діяльності.

Окрему увагу слід приділити аналізу електронних ресурсів, які нині є суттєвим доповненням традиційної навчальної літератури. Інтернет-платформи, відеоуроки та інструкційні блоги забезпечують доступ до актуального досвіду майстрів-практиків, проте їхній зміст часто не проходить фахової експертизи й не має чіткої педагогічної структури [48]. Це знижує їхню ефективність для системного навчання, хоча вони можуть бути корисним додатковим засобом формування окремих практичних умінь.

Узагальнюючи результати аналізу, можна констатувати, що сучасні навчальні матеріали з виготовлення штучних квітів частково задовольняють потреби початкового рівня підготовки, проте не забезпечують комплексного, науково обґрунтованого та методично цілісного підходу до формування професійної компетентності майбутнього «квіткаря–майстра штучних квітів». Це підтверджує доцільність розроблення нового навчального посібника, який би

враховував сучасні технології, педагогічні підходи, потреби ринку праці та національний культурний контекст.

2.2. Методичні принципи створення навчального посібника (науковість, доступність, системність, практична спрямованість).

Проектування навчального посібника для підготовки «квіткаря–майстра штучних квітів» має ґрунтуватися на базових методичних принципах, що забезпечують ефективність навчального процесу та відповідність професійним стандартам. До найважливіших із них належать принципи науковості, доступності, системності та практичної спрямованості. Вони визначають концептуальні підходи до структурування змісту, добору матеріалу, формування навчальних завдань і методичного забезпечення професійної підготовки [1; 6].

Принцип науковості передбачає відповідність навчального матеріалу сучасному рівню розвитку науки, технологій та методик виготовлення штучних квітів. У змісті посібника мають бути відображені перевірені теоретичні положення, сучасні технологічні процеси, інноваційні матеріали (фоаміран, сучасні полімери, композитні матеріали), а також елементи художньо-технологічних дисциплін — композиції, кольорознавства, декоративно-прикладного мистецтва [16]. Забезпечення науковості сприяє розвитку в учнів здатності до аналізу технологічних процесів, формуванню критичного мислення та розуміння закономірностей побудови флористичних форм. Важливо також дотримуватися наукової термінології, опираючись на усталені дефініції та авторитетні джерела [22].

Доступність навчального матеріалу полягає в адаптації складної інформації до рівня підготовки здобувачів освіти, використанні зрозумілих пояснень, прикладів і візуальних матеріалів. Як зазначають сучасні методисти, доступність не означає спрощення змісту, а передбачає його структуроване подання з урахуванням вікових особливостей, темпу засвоєння та когнітивних можливостей учнів [41]. Для професії квіткаря це особливо актуально, оскільки

процес виготовлення штучних квітів включає поєднання знань із технології, дизайну та художнього моделювання. Педагогічно виважена подача матеріалу забезпечує поступове ускладнення завдань, сприяє формуванню стійких умінь і запобігає перевантаженню інформацією.

Системність передбачає логічну організацію змісту посібника, його структурованість та взаємозв'язок окремих компонентів. Згідно з педагогічною теорією, навчальне видання повинно містити чітко визначену концептуальну основу, зумовлену метою та завданнями професійної підготовки [34]. Матеріал має бути поданий від загального до конкретного, від простих понять — до складніших технологічних операцій. Системність особливо важлива в підготовці майстра штучних квітів, оскільки процес виготовлення квітів складається з послідовних етапів: добору матеріалів, моделювання пелюсток та листків, складання бутону, формування стебла, створення композиції. Викладення цих етапів повинно забезпечувати цілісне розуміння технологічного циклу й професійної діяльності загалом.

Практична спрямованість є ключовим принципом для професійно-технічної освіти, оскільки посібник має забезпечувати формування реальних умінь і навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності [52]. У контексті виготовлення штучних квітів це означає наявність покрокових інструкцій, ілюстрацій, технологічних карт, практичних завдань та проєктних робіт. Важливим є включення практичних ситуацій, пов'язаних із виробництвом декоративних композицій, роботою з різними матеріалами та техніками, організацією робочого місця, дотриманням технологічної та художньої культури праці. Практична спрямованість також передбачає формування компетентностей, які вимагає сучасний ринок праці: точність, креативність, дизайн-мислення, розуміння тенденцій флористики й декоративного мистецтва [17].

2.3. Технології навчання, які доцільно застосувати у підготовці майстрів штучних квітів.

Ефективна професійна підготовка «квіткаря-майстра штучних квітів» передбачає використання сучасних педагогічних технологій, які забезпечують формування предметних, технологічних і творчих компетентностей. Вибір освітніх технологій визначається специфікою професії, що поєднує ручну працю, художнє проєктування та технологічне мислення. Сучасна методична література підкреслює важливість інтегрованих підходів, у яких поєднано традиційні та інноваційні форми навчання [1; с.2].

Проблемне навчання сприяє розвитку творчого мислення, вміння аналізувати художньо-технологічні завдання та знаходити оптимальні конструктивні рішення [16]. Для майстрів штучних квітів така технологія дозволяє моделювати реальні виробничі ситуації: вибір матеріалів для певного виду квітки, вирішення проблеми стабільності форми, удосконалення технологічної операції чи адаптація конструкції під дизайнерське завдання. Постановка проблемних завдань стимулює креативність, самостійний пошук інформації та експериментальну діяльність здобувачів освіти.

Проєктне навчання є надзвичайно ефективним у професійній підготовці, оскільки передбачає створення завершеного творчо-технологічного продукту — композиції, декоративного елемента або серії авторських квітів [41]. Проєкти можуть бути індивідуальними, груповими, короткотривалими або довготривалими, що дозволяє варіювати рівень творчої самостійності здобувачів освіти. У межах проєктної діяльності учні вчать планувати етапи роботи, підбирати матеріали, виконувати технологічні операції, оцінювати якість виробу та презентувати результати. Це сприяє формуванню ключових професійних компетентностей, важливих для роботи в творчо-виробничих майстернях.

Інтерактивні методи – робота в групах, майстер-класи, творче взаємонавчання – забезпечують активну участь здобувачів освіти в процесі засвоєння нового матеріалу та сприяють формуванню комунікативних навичок

[41]. Для професії «квіткар–майстер штучних квітів» важливим є обмін практичними прийомами, обговорення конструктивних рішень та колективний аналіз технологічних помилок. Майстер-класи та демонстрації сприяють візуалізації складних операцій, а групова робота формує культуру співпраці та професійну взаємопідтримку.

Компетентнісний підхід передбачає формування у майбутніх фахівців системи професійних компетентностей: технологічних, художньо-конструкторських, комунікативних, підприємницьких [34]. У зміст навчального процесу доцільно інтегрувати ситуаційні вправи, кейси, тренінги та практичні завдання, що відображають реальні умови професійної діяльності. Наприклад, учням можуть пропонуватися завдання зі створення квітки за технічним завданням замовника, з планування собівартості виробу або з адаптації дизайну під конкретний стиль інтер'єру.

Модульно-компетентнісна технологія дозволяє структурувати навчальний матеріал у логічно завершені блоки, кожен з яких містить теоретичний, практичний та контрольний-оцінювальний компоненти [50]. Для професії «майстер штучних квітів» модульний підхід забезпечує поетапне оволодіння вміннями: від ознайомлення з матеріалами й інструментами — до створення складних авторських композицій. Це сприяє індивідуалізації навчання та можливості враховувати темп засвоєння матеріалу здобувачами освіти.

Сучасні тенденції професійної освіти передбачають інтеграцію цифрових ресурсів, зокрема відеоінструкцій, онлайн-курсів, інтерактивних платформ, 3D-моделювання та цифрових каталогів матеріалів [54]. Використання мультимедійних матеріалів полегшує засвоєння складних технологічних операцій, дозволяє багаторазово переглядати демонстрації та опрацьовувати їх у власному темпі. Такі технології особливо ефективні на етапах аналізу зразків, візуалізації процесу моделювання пелюсток чи листків та вивчення різновидів квіткових форм.

Використання сучасних освітніх технологій у підготовці майстрів штучних квітів сприяє забезпеченню високого рівня професійних умінь, розвитку творчого потенціалу та формуванню готовності до роботи в умовах сучасного декоративно-виробничого середовища. Оптимальним є комплексний підхід, у якому поєднуються проєктні, інтерактивні, компетентнісні та цифрові технології, що забезпечують якісну теоретичну та практичну підготовку майбутніх фахівців.

2.4. Класифікація матеріалів для виготовлення штучних квітів: природні, полімерні, текстильні, композитні.

Важливою складовою професійної підготовки майстра штучних квітів є ґрунтовне вивчення матеріалознавства, оскільки якість, довговічність та естетичні характеристики декоративних виробів значною мірою залежать від властивостей застосовуваних матеріалів [4]. Сучасна технологія виготовлення штучних квітів оперує широким спектром природних, полімерних, текстильних і композитних матеріалів, кожен з яких має специфічні технологічні можливості, вимоги до обробки та сфери застосування [11].

До природних матеріалів належать елементи рослинного походження: сухоцвіти, листя, гілочки, зерна, солома, лоза, шишки, кора, трави, а також матеріали тваринного походження, такі як пір'я або шкіра [8]. Використання природних компонентів дозволяє відтворювати флористичні форми, максимально наближені до натуральних зразків, забезпечуючи високу декоративність та екологічність виробів. Однак такі матеріали є чутливими до вологості, світла та механічного впливу, що потребує спеціальних прийомів консервації — сушіння, пресування, імпрегнації та лакування [17]. У сучасній практиці природні матеріали часто комбінують із синтетичними з метою підвищення міцності конструкції та збереження форми.

Полімерні матеріали, серед яких особливу популярність має фоаміран, латексні суміші, полімерна глина, ПВХ-плівки та термопластики, відкривають

широкі можливості для моделювання складних форм і рельєфів [21]. Полімери відзначаються високою пластичністю, здатністю до термоформування та стійкістю до впливу навколишнього середовища. Наприклад, фоаміран дозволяє відтворювати тонкі пелюстки з характерною фактурою, а полімерна глина дає змогу виготовляти деталі з високою деталізацією та тривалою формостійкістю [26]. Використання полімерів є актуальним у дизайнерському та сувенірному виробництві, оскільки ці матеріали забезпечують тривалий термін експлуатації та широкий спектр колірних рішень.

Текстиль є одним із найдавніших і найпоширеніших матеріалів у виготовленні штучних квітів. До текстильних матеріалів належать шовк, органза, атлас, бавовна, фетр, льон, тюль та синтетичні тканини з різним переплетенням ниток [29]. Тканини дозволяють створювати легкі, повітряні пелюстки, які фактурно імітують природні квіти. У роботі з текстилем важливими є такі технологічні операції, як твердіння тканини, термообробка, надання рельєфу за допомогою спеціальних інструментів (буль), а також фарбування текстильних заготовок текстильними чи аніліновими барвниками [37]. Текстильні матеріали є традиційною основою для декоративних квітів, що застосовуються у сценографії, аксесуарному дизайні та святковому декорі.

Композитні матеріали поєднують властивості кількох компонентів і забезпечують нові можливості для технологічного моделювання складних квіткових форм. До них належать армовані полімери, багат шарові плівки, композитні папери, комбіновані матеріали на основі целюлози та полімерів, а також сучасні матеріали, виготовлені методом 3D-друку [43]. Композити вирізняються високою міцністю, стабільністю форми, низькою вагою та стійкістю до зовнішніх впливів. Використання таких матеріалів особливо актуальне у виготовленні декоративних інсталяцій великого масштабу, сценічних декорацій, а також у виробках, що потребують підвищеної зносостійкості [56]. Застосування композиції розширює творчі можливості майстрів і дозволяє інтегрувати сучасні технології у традиційне декоративне

мистецтво. Класифікація матеріалів для виготовлення штучних квітів є важливим елементом професійної підготовки майстра. Розуміння властивостей природних, полімерних, текстильних і композитних матеріалів забезпечує раціональний вибір сировини, оптимізацію технологічного процесу та підвищення якості готових виробів. Комплексне вивчення матеріалознавства дозволяє майбутнім фахівцям ефективно застосовувати сучасні технології та створювати високохудожні декоративні композиції.

У розділі було визначено й обґрунтовано методичні засади розроблення навчального посібника для підготовки «квіткаря-майстра штучних квітів». Проведений аналіз існуючих навчальних матеріалів засвідчив недостатню системність, обмеженість сучасного контенту та відсутність комплексного підходу до формування професійних компетентностей. Обґрунтовано ключові методичні принципи – науковість, доступність, системність і практичну спрямованість, які мають стати основою структури та змісту майбутнього посібника. Виокремлено педагогічні технології, що забезпечують ефективне оволодіння професією, серед яких проєктне, проблемно-орієнтоване, інтерактивне, модульне та змішане навчання.

Також здійснено класифікацію матеріалів, які використовуються у виготовленні штучних квітів, що є необхідною умовою якісного технологічного навчання. Узагальнення отриманих результатів підтверджує необхідність створення науково обґрунтованого, сучасного й практикоорієнтованого навчального посібника, здатного забезпечити високий рівень професійної підготовки майбутніх майстрів декоративно-прикладного мистецтва.

РОЗДІЛ 3. ПРОЕКТУВАННЯ ТА АПРОБАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПОСІБНИКА «КВІТКАР-МАЙСТЕР ШТУЧНИХ КВІТІВ»

3.1. Концепція та структура розробленого навчального посібника.

Розроблення навчального посібника «Квіткар-майстер штучних квітів» базується на сучасних педагогічних, технологічних та фахових засадах, що забезпечують комплексну професійну підготовку майбутніх майстрів декоративно-прикладного мистецтва та дизайну. Концепція посібника передбачає поєднання теоретичного матеріалу, практичних рекомендацій, ілюстративних схем, технологічних карт та творчих завдань, що спрямовані на формування професійних компетентностей здобувачів освіти.

Концепція навчального посібника визначена низкою методичних положень, обґрунтованих у попередніх розділах. Основними її компонентами є: компетентнісна орієнтація, що передбачає формування у здобувачів освіти технологічних, художньо-конструкторських, проєктних та творчих умінь, необхідних для професійної діяльності майстра штучних квітів; *інтеграція теорії та практики*, спрямована на забезпечення зв'язку між знаннями з матеріалознавства, композиції, дизайну, технології виготовлення штучних квітів та їх практичним застосуванням у навчальних майстернях; доступність і науковість, що забезпечує поєднання зрозумілого викладу матеріалу з актуальними науковими даними щодо сучасних технологій, матеріалів і методів декоративного моделювання; модульно-структурний підхід, який дозволяє впорядкувати навчальний матеріал відповідно до логіки професійної діяльності: від вивчення матеріалів та інструментів — до виготовлення складних композицій та авторських виробів; візуально-технологічна підтримка навчання, що передбачає використання схем, покрокових інструкцій, фотофрагментів процесів виготовлення окремих елементів та готових композицій, що є особливо важливим для практикоорієнтованих професій; спрямованість на творчу самореалізацію, яка виявляється у включенні проєктних завдань, авторських розробок, творчих лабораторій та індивідуальних майстер-класів, де учні можуть

проявити власний художній стиль. Структура посібника вибудована відповідно до логіки професійної підготовки та враховує послідовність оволодіння змістом. Посібник умовно поділено на п'ять логічних блоків: вступно-теоретичний блок містить загальні відомості про професію «квіткар-майстер штучних квітів», її місце в системі декоративно-прикладного мистецтва та дизайну, історію розвитку штучних квітів, огляд традицій і сучасних тенденцій. Подано понятійно-термінологічний апарат, необхідний для подальшого навчання.

Матеріалознавчий блок охоплює класифікацію природних, текстильних, полімерних і композитних матеріалів; їх фізико-механічні властивості; способи підготовки та обробки; критерії добору матеріалів для різних видів декоративних квітів. До блоку включено таблиці властивостей матеріалів та рекомендації щодо їх комбінування.

Технологічний блок представляє детальні технологічні процеси виготовлення штучних квітів: моделювання пелюсток і листків; створення бутонів і квіткових голівок; формування стебла та кріплення елементів; виготовлення декоративних елементів; збирання композицій (букетів, гірлянд, панно, об'ємних інсталяцій).

У блоці подані технологічні карти, інструкції та поетапні фотоілюстрації. Художньо-композиційний блок містить основи композиції, кольорознавства, стилістики та дизайнерського проектування. Подано методики створення композицій, гармонізації кольору, поєднання форм і фактур. Передбачено комплекс вправ для розвитку естетичного мислення та дизайнерського бачення. Практико-проектний блок містить практичні завдання різного рівня складності, творчі проекти, кейс-завдання, а також приклади авторських розробок. Передбачено підсумковий практичний модуль, у межах якого здобувач освіти створює завершений авторський виріб або колекцію квітів.

Додаткові компоненти посібника окрім основного змісту, посібник містить: глосарій термінів; список рекомендованої літератури та цифрових ресурсів;

додатки з шаблонами деталей, викрійками та технологічними картами; QR-коди з посиланнями на відеодемонстрації технологічних прийомів (за наявності).

Розроблена концепція та структура навчального посібника забезпечують комплексний, системний і практично орієнтований підхід до підготовки майбутніх майстрів штучних квітів. Вона враховує як сучасні тенденції декоративного мистецтва, так і методичні вимоги професійної освіти, забезпечуючи цілісність і доступність навчального процесу.

3.2. Система практичних завдань, майстер-класів та проєктних робіт.

Система практичної підготовки в межах навчального посібника «Квітка-майстер штучних квітів» є ключовим засобом формування професійних компетентностей майбутніх фахівців. Оволодіння технологічними операціями, художньо-композиційними прийомами та навичками моделювання декоративних форм є можливим лише за умови цілеспрямованої організації практичних занять, що охоплюють вправи, майстер-класи та проєктну діяльність [37]. Така структура відповідає компетентнісному підходу сучасної професійної освіти, забезпечуючи інтеграцію теоретичних знань і практичних умінь [11].

Практичні завдання у посібнику побудовано за принципом поетапного ускладнення, що дозволяє сформувати стійкі технологічні навички. На першому етапі здобувачі опановують елементарні прийоми роботи з матеріалами — вирізання, термообробку, надання фактури, фарбування та формування деталей квітки. Другий етап передбачає виконання завдань середнього рівня складності: виготовлення листків, пелюсток різних форм, створення бутонів і простих квіткових голівок. На завершальному етапі учні працюють із комплексними виробами, формуючи багатокomпонентні композиції та декоративні елементи [11].

Кожне завдання супроводжується технологічною картою, алгоритмом виконання, що забезпечує усвідомлене засвоєння способів дії та можливість самооцінки [17]. Майстер-класи у структурі посібника виступають ефективним

засобом передачі професійного досвіду, оскільки вони забезпечують демонстрацію технологічних прийомів у реальному часі та формування моторних навичок шляхом наслідування [17]. Основними видами майстер-класів є: технологічні (робота з фоаміраном, полімерною глиною, текстилем; термоформування, моделювання складних фактур); композиційні (створення гармонійних композицій, добір кольорів, побудова об'ємних флористичних форм); авторські (демонстрація унікальних підходів майстрів-практиків, створення дизайнерських квітів). Майстер-класи сприяють розвитку візуального мислення, підвищують мотивацію та забезпечують можливість одразу застосувати продемонстровані прийоми у власній роботі [17].

Проектні роботи виступають кульмінацією практичного навчання, оскільки вони об'єднують технологічні, композиційні та дизайнерські знання у створенні завершеного продукту — авторського декоративного виробу або композиції [29]. У посібнику передбачено такі типи проєктів: короткострокові проєкти (виготовлення однієї квітки або мінікомпозиції за визначеними вимогами); тематичні проєкти (створення серії квітів у спільному стилі, розроблення наборів декоративних елементів для інтер'єру чи сценічних костюмів); індивідуальні авторські проєкти (створення колекції квітів, розробка власної технології або поєднання матеріалів).

Проектна діяльність сприяє розвитку умінь планування, творчої ініціативності, прийняття рішень, а також формує навички презентації результатів та їх обґрунтування. Завершальний етап передбачає захист проєкту, що моделює умови професійної кваліфікаційної оцінки [37]. Комплексне поєднання вправ, майстер-класів і проєктної діяльності дозволяє реалізувати принципи системності та практичної спрямованості навчання. Така структура забезпечує поступове формування професійних умінь, розвиток творчих здібностей і здатність адаптуватися до сучасних умов декоративно-виробничої практики [43]. Інтеграція різних форм діяльності дає змогу моделювати реальні

ситуації професійної діяльності та сприяє становленню фахової майстерності майбутніх квіткарів.

3.3. Візуальні та ілюстративні матеріали: дидактична значущість та методика створення.

Візуальні та ілюстративні матеріали є невід'ємним компонентом навчального посібника «Квіткар-майстер штучних квітів», оскільки професійна діяльність майстра передбачає оперування складними технологічними прийомами, формами та художніми образами. Умови професійної освіти вимагають використання засобів наочності, які забезпечують точне розуміння технологічних процесів, сприяють розвитку візуально-образного мислення та підтримують мотивацію до навчання [36].

Використання візуально-ілюстративних матеріалів ґрунтується на провідних дидактичних принципах: наочності, доступності, цілісності та системності. У декоративно-прикладних та дизайнерських професіях принцип наочності відіграє особливо важливу роль, оскільки більшість технологічних операцій є моторно-орієнтованими та потребують візуального відтворення [36].

Серед основних дидактичних функцій візуальних матеріалів виокремлюють: інформаційну, що забезпечує чітке та точне подання технологічних дій; орієнтовно-операційну, яка формує зразок виконання технології; мотиваційно-стимулюючу, спрямовану на підтримку інтересу та позитивного емоційного ставлення до процесу навчання; контрольну-корекційну, що сприяє порівнянню власних результатів із професійним еталоном [39]. Особливу значущість мають покрокові фотоінструкції, схеми формування пелюсток, листків і бутонів, зображення готових виробів, а також візуальні приклади варіантів композиційних рішень. Вони забезпечують швидке розуміння складних операцій та зменшують кількість можливих помилок, що є критично важливим у процесі оволодіння матеріалами різної природи (полімерними, текстильними, композитними) (Додаток Е. Рис.6).

Навчальний посібник містить різні типи візуальних матеріалів, кожен із яких виконує специфічну функцію: схеми та креслення, що відображають логіку технологічних процесів; фотоілюстрації поетапного виготовлення деталей і виробів; технологічні карти у графічному форматі; кольорові таблиці та палітри, які допомагають у роботі з кольористикою; ілюстрації готових композицій, що виступають еталонними зразками; QR-коди з відеоматеріалами, які розширюють можливості мультимодального навчання. Сукупність цих матеріалів забезпечує багатоканальність сприймання навчальної інформації, що сприяє формуванню стійких професійних умінь [36], (Додаток Е. Рис.7). Створення високоякісних візуальних матеріалів потребує дотримання методичних, технічних і художньо-педагогічних вимог.

Основні методичні принципи розроблення ілюстрацій включають:

1. Доступність та зрозумілість. Зображення мають чітко відтворювати послідовність дій, відсутність зайвих деталей і максимальну інформативність (Додаток Е. Рис.8).
2. Відповідність технологічним процесам. Ілюстрації повинні відображати реальні професійні прийоми з урахуванням правильного тримання інструментів та положення матеріалів.
3. Системність. Матеріали організовуються від простого до складного, відповідно до структури посібника та логіки практичного навчання.
4. Художня виразність. Фото- та графічні матеріали мають відповідати естетичним вимогам декоративно-прикладного мистецтва.
5. Уніфікований стиль. Єдина система позначень, кольорів та графічних рішень полегшує сприймання та виключає неоднозначності.

Технічні вимоги включають використання високої роздільної здатності зображень, коректного освітлення при фотографуванні, застосування програм для графічної обробки, що дозволяє підкреслити технологічно важливі елементи [36]. Відповідно до сучасних тенденцій професійної освіти, в посібнику доцільно застосовувати multimedia-елементи — відеофрагменти, інтерактивні схеми,

цифрові 3D-моделі деталей квітів. Вони формують ефект занурення у процес та дозволяють розглядати складні операції з різних ракурсів, що підвищує точність виконання практичних завдань (Додаток Ж. Рис.9,10).Поєднання друкованих та цифрових візуальних матеріалів створює мультимодальне освітнє середовище, яке відповідає потребам сучасних здобувачів освіти.

3.4. Перевірка ефективності використання посібника у навчальному процесі.

Перевірка ефективності використання навчального посібника передбачає системний аналіз його впливу на результати навчання та рівень сформованості необхідних компетентностей. Для цього застосовують комплекс методів, серед яких найбільш поширеними є педагогічний експеримент, діагностичні зрізи знань, анкетування та спостереження [34; 35]. На першому етапі визначають критерії оцінювання, які дають змогу об'єктивно виміряти динаміку навчальних досягнень студентів або учнів, зокрема рівень засвоєння теоретичного матеріалу, здатність застосовувати знання на практиці та сформованість критичного мислення [34]. Подальший аналіз передбачає порівняння результатів контрольних і експериментальних груп, що дозволяє встановити статистично значущі відмінності та зробити висновки щодо ефективності запропонованого посібника [41]. Отримані дані дають змогу не лише оцінити якість навчальних матеріалів, а й здійснити їх подальше вдосконалення відповідно до освітніх потреб цільової аудиторії [51].

ВИСНОВКИ

У магістерській кваліфікаційній роботі проведено цілісне теоретичне й експериментальне дослідження, спрямоване на створення та апробацію навчального посібника для професійної підготовки квіткарів — майстрів штучних квітів. Виконання поставлених завдань дозволило отримати обґрунтовані результати та зробити такі підсумкові висновки.

1. У результаті аналізу наукової, методичної та навчальної літератури з декоративно-прикладного мистецтва та технології виготовлення штучних квітів встановлено, що сучасний стан навчально-методичного забезпечення має фрагментарний характер і не забезпечує повною мірою формування комплексних професійно-технологічних умінь здобувачів освіти. Виявлено потребу в оновленні змісту навчальних матеріалів з урахуванням сучасних технік, інструментів та художньо-естетичних тенденцій у декоративному квітництві.

2. Уточнено зміст професійної діяльності квіткара, визначено структуру його компетентностей: технологічну, художньо-композиційну, конструкторсько-творчу, матеріалознавчу, а також уміння працювати з сучасними технічними засобами. На основі аналізу кваліфікаційних характеристик окреслено вимоги до результатів навчання та параметри професійної готовності майбутнього фахівця.

3. Досліджено сучасні матеріали та технології виготовлення штучних квітів, серед яких: полімерна глина, фоаміран, ізолон, латексні та текстильні композити, комбіновані техніки формування й тонування пелюсток. Оцінено їх художньо-технологічні властивості, безпечність та можливості застосування у навчальному процесі. Визначено найбільш доцільні матеріали й інструментарій для поетапного формування професійних умінь учнів.

4. Розроблено методичні рекомендації щодо формування практичних умінь майбутніх квіткарів, які містять: покрокові інструкції, технологічні карти, алгоритми виготовлення декоративних елементів, вимоги до організації робочого місця та техніки безпеки. Створено авторські ілюстративні матеріали,

що забезпечують наочність і поетапність вивчення технологічних операцій. Методичний апарат посібника орієнтований на розвиток творчості, моторики, художнього бачення та проектно-технологічного мислення.

5. Апробація матеріалів посібника в освітньому процесі підтвердила його дидактичну ефективність. Порівняльний аналіз результатів засвідчив підвищення рівня сформованості технологічних умінь учнів, зростання якості виконання практичних виробів, більш усвідомлене застосування технологій та матеріалів. Експериментальні дані засвідчили, що використання посібника сприяє оптимізації навчального процесу, підвищує мотивацію, розвиває художню ініціативу та забезпечує стабільне оволодіння професійними операціями.

Викладачам та майстрам виробничого навчання рекомендується активно використовувати розроблений навчальний посібник під час проведення уроків теоретичного та практичного навчання, інтегруючи технологічні карти, покрокові інструкції та ілюстративні матеріали у структуру навчальних занять. Це сприятиме підвищенню наочності, системності та технологічності опанування матеріалу. Планування навчально-виробничих робіт доцільно здійснювати з урахуванням поетапності, викладеної в посібнику: від опанування базових технік (вирізання, формування, тонування) до виконання комплексних творчих виробів. Такий підхід забезпечує логічне нарощування складності та формування стійких професійних умінь.

Рекомендується організувати індивідуальні та групові творчі проекти, використовуючи завдання з посібника, що стимулюють розвиток художньо-композиційного мислення, вміння працювати з сучасними матеріалами та здатність до самостійного прийняття технологічних рішень. Під час підготовки навчальної майстерні пропонується орієнтуватися на перелік матеріалів і обладнання, наведений у посібнику. Це забезпечить відповідність навчального середовища технологічним вимогам сучасного декоративного квітництва та безпечні умови праці. Для оцінювання сформованості професійних

компетентностей варто застосовувати критерії та індикатори, наведені у методичних рекомендаціях до посібника: якість виконання виробів, точність технологічних операцій, дотримання техніки безпеки, рівень творчого опрацювання виробу та самостійність виконання. З метою удосконалення навчального процесу рекомендується поєднувати матеріали посібника з інтерактивними методами навчання: майстер-класами, демонстраціями технік, відеоуроками, цифровими макетами квітів. Це дозволяє підвищити мотивацію учнів та адаптувати навчання до сучасних освітніх тенденцій. Подальший розвиток навчального посібника варто здійснювати шляхом розширення розділів, присвячених інноваційним матеріалам (наприклад, біополімерам, новим формам термообробки), та впровадження електронної версії з відео- та 3D-ілюстраціями технологічних процесів.

Отже, у роботі доведено, що розроблений навчальний посібник є ефективним інструментом професійної підготовки здобувачів, відповідає сучасним освітнім вимогам та може бути рекомендований для впровадження в закладах професійно-технічної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрущенко В. П. *Методологія та методика педагогічних досліджень*. Київ: Вид-во НПУ, 2019.
3. Бендера І. Компетентнісний підхід у системі професійної підготовки робітничих кадрів. *Педагогіка і психологія професійної освіти*, 2020.
4. Білан С. В. *Матеріалознавство в декоративно-прикладному мистецтві: навчальний посібник*. Київ: Педагогічна думка, 2020.
5. Бойко Г. Є. *Українське декоративно-ужиткове мистецтво: історія, традиції, сучасність*. Київ: Мистецтво, 2016. – 284 с.
6. Бондар В. І. *Педагогіка: теорія та практика*. Київ: Либідь, 2020.
7. Данченко Т. В. *Матеріалознавство декоративних виробів та сучасні техніки моделювання*. Львів: Сполом, 2020. – 312 с.

8. Дяченко Т. П. *Природні матеріали у флористиці та декоративному мистецтві*. Львів: Сполом, 2017.
9. Державні стандарти професійної (професійно-технічної) освіти України. Київ: МОН України.
10. Єршова Л. Модернізація професійної освіти України на компетентнісних засадах. *Освітологічний дискурс*, 2021.
11. Ганжа О. М. *Основи технології виготовлення штучних квітів*. Харків: Основа, 2018.
12. Гуревич Р. С. *Методика професійно-практичної підготовки: теорія, технології, інновації*. Вінниця: ВНТУ, 2017. – 290 с.
13. Іванова Н. Г. Психологічні засади професійної підготовки фахівців. *Психологічний журнал*, 2019, № 1.
15. Касьянова О. *Методика професійного навчання у закладах П(ПТ)О декоративно-ужиткового профілю*. 2019.
16. Козлова С. О. *Технології виготовлення декоративних квітів: навчальний посібник*. Харків: Основа, 2018.
17. Кравець Н. В. *Сучасні матеріали та технології у флористиці*. Одеса: ВМВ, 2020.
18. Кузьміна Н. В. *Професійна педагогіка*. Київ, 2017.
21. Лазаренко М. О. *Полімерні матеріали: властивості та застосування у декоративному виробництві*. Київ: Либідь, 2019.
22. Левченко Г. Г. *Термінологія декоративно-прикладного мистецтва*. Львів: Сполом, 2017.
23. Lersch G. *Floral Design: Techniques and Concepts*. Stuttgart: BLOOM Publishing, 2014. – 176 p.
24. Лернер І. Я. *Дидактичні основи методів навчання*. Москва: Педагогіка, 1981.
25. Лузан П. Г. *Професійна освіта: теорія і практика компетентнісного підходу*. Київ: НПУ ім. М. Драгоманова, 2018. – 268 с.

- 26.Марценюк Л. І. *Полімерна глина та її можливості у декоративному дизайні*. Тернопіль: Астон, 2021.
- 27.Маслова Н. С. *Декоративні техніки з текстильних матеріалів: навчальний посібник*. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. – 198 с.
- 28.Ничкало Н. Г. *Професійна педагогіка: сучасні концепції та освітні стратегії*. Київ: Педагогічна думка, 2015. – 320 с.
- 29.Некрасова А. С. *Текстиль у декоративно-прикладному мистецтві: технологія та дизайн*. Харків: Мадрид, 2018.
- 30.Отич О. М. *Розвиток творчої індивідуальності студентів професійно-педагогічних навчальних закладів засобами мистецтва*. 2011.
- 31.Полат Є. С. *Новые педагогические и информационные технологии в системе образования*. Москва: Академия, 2018.
- 32.Пометун О. І. *Компетентнісний підхід: методологія, сучасні освітні практики*. Київ, 2018.
- 33.Пометун О. І., Пироженко Л. В. *Інтерактивні технології навчання: теорія і практика*. Київ: Генеза, 2019.
- 34.Пометун О. І., Пироженко Л. В. *Системний підхід у побудові навчального матеріалу*. Київ: Освіта, 2018.
- 35.Пономаренко С. І. *Дизайн у теорії та практиці*. Київ, 2022.
- 36.Радкевич В. О. *Теоретичні і методичні засади професійного навчання у закладах профтехосвіти художнього профілю*. 2010.
- 37.Рибалко І. М. *Технологія текстильних виробів: навчальний посібник*. Київ: Кондор, 2020.
- 39.Савченко О. Я. *Дидактика початкової школи*. Київ: Алатон, 2020.
- 40.Сахарова Н. В. *Флористика та штучні квіти: технологія, дизайн, композиція*. Дніпро: Ліра, 2019. – 224 с.
- 41.Сидоренко Л. П. *Доступність навчального матеріалу в професійній освіті*. Київ: Педагогічна думка, 2021.

- 42.Сліпчишин Л. В. *Psycho-pedagogical Bases of Creativity Development of VET Students*. 2014.
- 43.Соловей В. В. *Композитні матеріали в дизайні та мистецтві: теорія і практика*. Дніпро: Інтербук, 2021.
- 44.Соловей В. В. *Основи декоративного дизайну*. Одеса: Астропринт, 2019.
- 45.Соловей В. В. *Штучні композиції: сучасні техніки*. Київ: Либідь, 2020.
- 46.Соломаха В. Л. *Декоративні техніки й матеріали*. Харків: Ранок, 2018.
- 47.Стахів Н. В. *Практикум з декоративних технік*. Львів: ЛНУ, 2017.
- 48.Tanaka M. *Contemporary Artificial Flower Techniques*. Tokyo: ArtCraft Institute, 2013. – 144 p.
- 49.Тимошенко Г. П. *Декоративні техніки та матеріали в сучасному дизайні*. Одеса: Астропринт, 2020.
- 50.Трухан М. В. *Модульна технологія навчання у професійній освіті*. Харків: Основа, 2017.
- 51.Черепанова О. І. *Технології декоративного моделювання та художнього конструювання*. – Харків: ХНПУ, 2018. – 256 с.
- 52.Юрченко Г. М. *Методика художньо-трудового навчання: теорія і практика*. Львів: Сполом, 2018.
- 53.Шевченко І. М. *Цифрові технології в освіті: теорія і практика*. Київ: Педагогічна думка, 2021.
- 54.Шинкаренко Г. М. *Основи декоративно-прикладних технологій: навчально-методичний посібник*. Полтава: ПНПУ, 2021. – 240 с.
- 55.Beales P. *The Art of Garden and Decorative Flowers*. – London: Harper & Row, 2015. – 192 p.
- 56.Brinley R. *Artificial Flower Making*. Read Books Ltd., 2013.
57. Longhurst S. *Crafting Authentic Paper Flowers: The Beginner's Guide to Creating Beautiful Lifelike Paper Blooms*. Pen & Sword White Owl, 2021.
- 58.Cetti L. *The Exquisite Book of Paper Flowers: A Guide to Making Unbelievably Realistic Paper Blooms*. STC Craft / A Melanie Falick Book, 2014.

59. Turner T. *The Fine Art of Paper Flowers: A Guide to Making Beautiful and Lifelike Botanicals*. Watson-Guption, 2017.

60. Tran J. *Flowersmith: How to Handcraft and Arrange Enchanting Paper Flowers*. 2017.

ДОДАТКИ

Додаток А

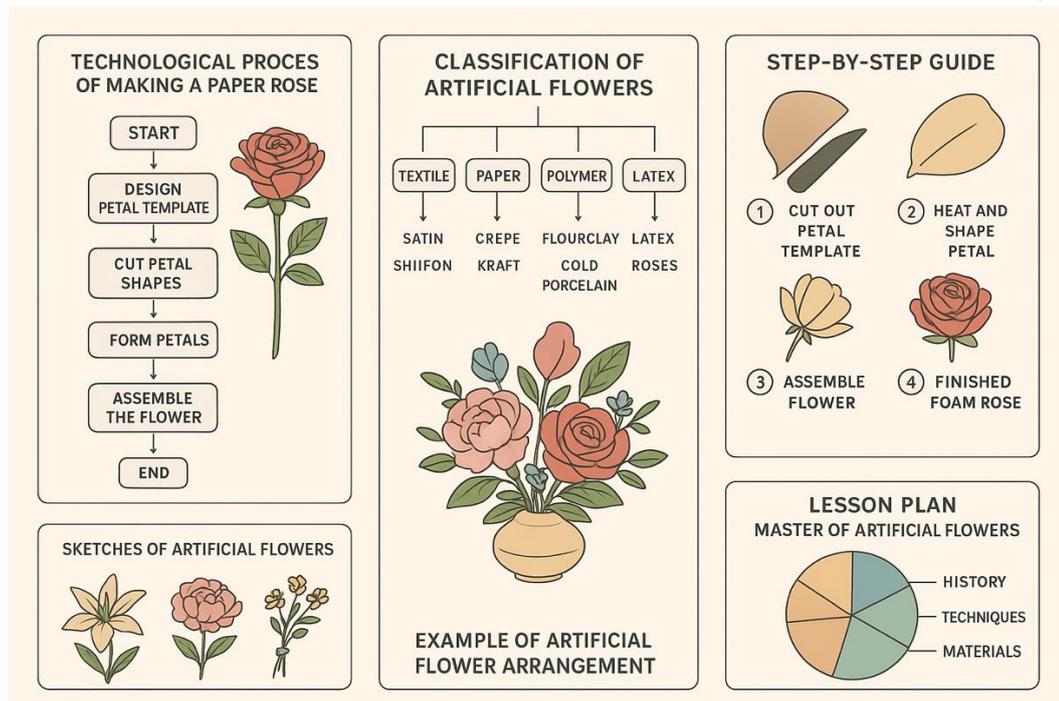

Рис 1. Технологічна схема виготовлення паперової троянди, класифікація штучних квітів та основні навчальні елементи професії «Квіткар».

Додаток Б

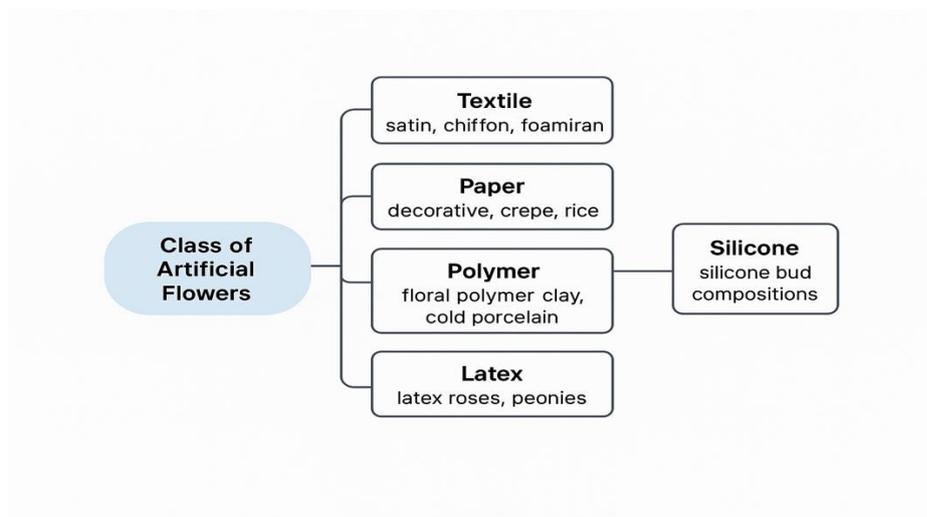

Рис. 2 Класифікація штучних квітів за матеріалами виготовлення

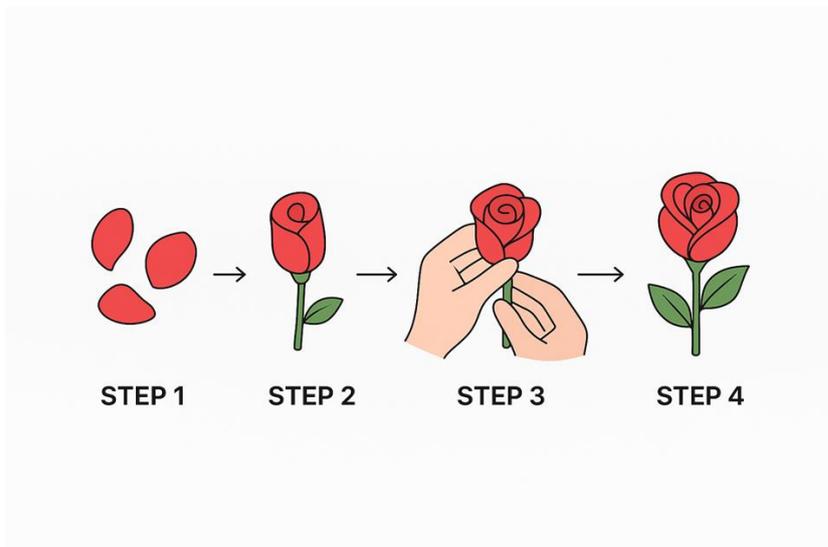

Рис. 3. Покрокова інструкція зі створення штучної троянди

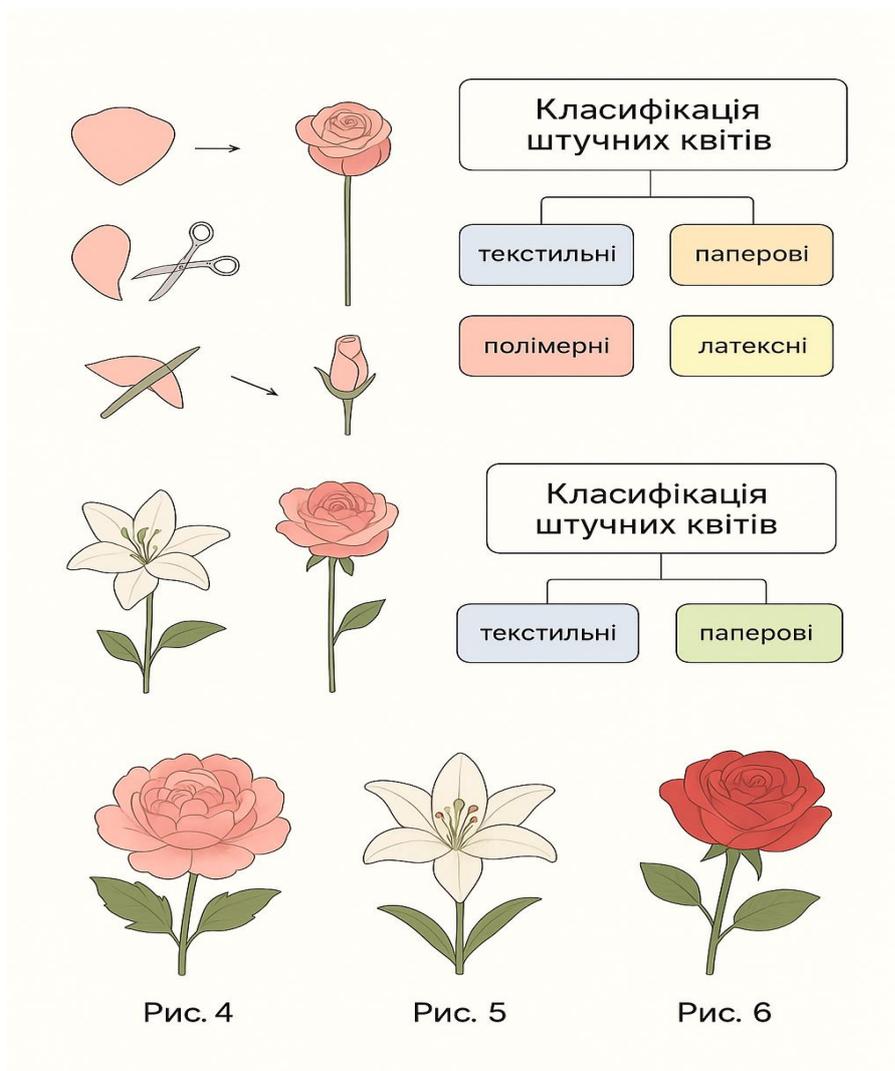

Рис. 4. Класифікація штучних квітів.

ТЕКСТИЛЬНІ ШТУЧНІ КВІТИ

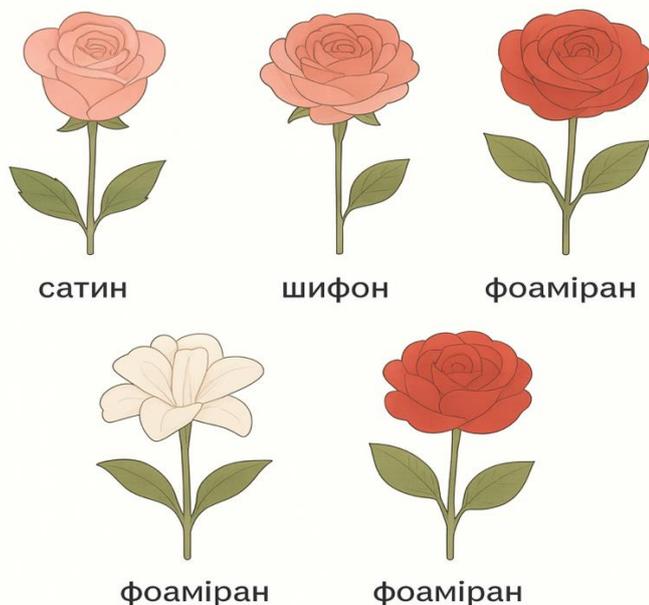

Рис. 5. Текстильні штучні квіти (с Satin, chiffon, foamiran — приклади текстильних матеріалів для квіткарства)

Вступ

Квіти — це мова, якою людство говорить унікальні речі. Вони витікають нас у найважливіші миті життя: при народженні, весіллі, святах чи прощанні. Їх дарують, щоб висловити кохання, дружбу, шану чи співчуття. Вони надихають митців і стають символами у поезії, музиці та живописі. Але справжня квітка живе наддовго: її краса є крихілкою й швидкоплинною. Саме це бажання зберегти красу і зробило поштовхом до розвитку мистецтва виготовлення штучних квітів.

Стародавні цивілізації вже знали секрети цього мистецтва: у Китаї понад півтори тисячі років тому створювали квіти з шовку. У придворному костюмі популярними були «квіткові шпильки» — шовкові бутони й пелюстки, закріплені на золотих чи срібних гребенях і шпильках, які вплітали в зачіски та кріпили до віял. Майстри подували тонку металеву фольгу на нефритом, перлами та кольоровим шовком, а мотиви півоній і сливи мей символізували багатство, красу й весняне оновлення.

Римські майстри розвинулися в ремеслі виготовлення реалістичних воєвських квітів. А епоху барокового Ренесансу й Вікторіанської доби можна назвати «Золотою добою» прикрас з штучними рослинами.

Сучасний квіткар працює з різноманітними матеріалами. Його інструменти — не лише ножиці й кусачки, а й уява, відчуття кольору, художнє бачення.

У світі цифрових технологій, де більшість речей створюють машини, ручна квітка має особливу цінність: вона унікальна, в ній — душа творця. Щоб побачити, наскільки перспективною може бути ця справа, достатньо звернутися до прикладів з реального життя.

Історія успіху київської майстрині Марини Вітковської почалась із простого захоплення квітками з тканини. Її привабила японська техніка Somewaba, що дозволяє зі шматка шовку створити пелюстку, яка виглядає, немов справжня. Те, що починалося як хобі, переросло у професію.

Сьогодні Марина має власну школу Wind Rose у Києві, де навчає мистецтва створення шовкових квітів. Її роботи відомі далеко за межами України: декоративна амація, виготовлена майстринею, зберігається в Одеському музеї персональних колекцій, а замовлення на її квіти приходять з різних країн в великій кількості та за великі гроші.

Ще один промисловий приклад — це історія великого українського дизайнера-кравця зі Am I Ate, який відбувся у Нью-Йорк. Попри всі труднощі воєнного часу, понад 120 українських брендів привезли свої роботи, щоб показати світові, що Україна — це не лише про силу й боротьбу, а й про мистецтво та красу. Серед текстилю, меблів і прикрас особливе місце зайняли квіткові елементи — віночки, декоративні композиції, флористичні інсталяції. Вони подували народу символіку з сучасними дитайнерськими підходами і викликали захоплення відвідувачів. Сам факт, що українські квіткові мотиви з'явилися у самому серці Нью-Йорка, доводить: це мистецтво є актуальним і конкурентоспроможним на глобальній арені.

«Ось вже більше 15 років займаюся улюбленою справою. Кожні нові завдання для мене завжди нова пригода, яка обіцяє відкриття та здобуття.»
— цитата із сайту Марини Вітковської

Рис. 6. Розвороти навчального посібника з професії квіткар «Квіткар - майстер штучних квітів» (Вступ)

Ці дві історії — лише невелика частина великої мозаїки. Вони показують, що професія квіткаря сьогодні — це не тільки "ремесло для себе".

Це можливість розкрити себе, знайти клієнтів по всьому світу, працювати на перехідні традиції та сучасного дизайну, а основне — перетворити хобі на справу життя, яка принесе задоволення, визнання, і матеріальний результат.

В творчості немає обмежень — можна робити реалістичні троянди, можна створювати гігантські інсталяції для фестивалів чи фотозон, можна працювати над аксесуарами для свят і театральних вистав, можна створювати інтер'єрні композиції. Усе залежить від фантазії. Водночас це шлях до розвитку терпіння, акуратності, відчуття гармонії й смаку, тому що природа прекрасна, а це ремесло вчить наслідувати її.

Посібник, що ви тримаєте у руках, — це не просто посібник із виготовлення квітів, це запрошення у світ, де традиції оживають у нових формах, де ручна праця стає трендом, а кожна створена квітка може стати початком вашої власної історії успіху.

Живі квіти в'януть і залишають лише спогад, а ті, що народжуються у руках майстра - залишаються назавжди.

06

Інструменти

Майстер не може творити без своїх інструментів, як художник потребує пензля, так і квіткар потребує власний набір знарядь, завдяки яким із клаптика тканини чи шматочка паперу народжується витончена квітка. Вони допомагають не тільки відтворити природну форму пелюсток і листків, а й зробити виріб високої якості. Саме знання інструментів і вміння правильно ними користуватися відкривають двері у справжнє ремесло, яке поєднує творчість і майстерність.

Ножниці — перший і найважливіший інструмент квіткаря. Від них залежить чистота ліній та форма пелюсток. Майстри радять мати одразу кілька пар: великі краще для тканини, універсальні середнього розміру для паперу та фоліювану і маленькі манікюрні для дрібних деталей. Чим гостріші ножниці, тим легше працювати, адже тупі леза не ріжуть, а рвуть матеріал.

З техніки безпеки важливо пам'ятати, що ножниці завжди зберігаються із замкнутими лезами, а передавати їх іншій людині потрібно кільцями вперед. Це просте правило захищає від випадкових порізів і показує повагу до працівника.

Довгогубці — це інструмент, без якого неможливо увести створення стебел і каркасів. Вони дозволяють згинати дрот під потрібним кутком, надавати йому форму та робити квітку стійкою.

Найкраще обирати довгогубці з прогумованими ручками — вони не ковзають у руці і дають можливість працювати довше без втоми.

Варто пам'ятати, що під час роботи з дротом не можна прикладати надмірних зусиль, адже метал може різко зігнути і поранити пальці.

Краще працювати повільно, але впевнено, тоді результат буде більш якісним.

07

Рис. 7. Розвороти навчального посібника з професії квіткар «Квіткар - майстер штучних квітів» (Інструменти)

Додаток Ж

Основні техніки

Дуже важливо правильно підібрати товщину дроту під кожну квітку індивідуально: стебло незабудки не може виглядати так само масивно, як у лілії, інакше результат буде химерним. Якщо ж немає можливості використовувати дрот різних діаметрів, можна обійтися стандартним варіантом — флористичним дротом 0,7 мм. Для отримання товстого стебла таким способом кілька відрізків такого дроту з'єднують між собою й обмотують папером.

Довжина відрізка підбирається відповідно до висоти квітки й відрізається кусачками. Далі готують смужку гофрованого паперу завширшки 0,5–1 см. Один кінець смужки приклеюють до дроту за допомогою ПВА, після чого дрот тримають за верхній кінець, а смужку під кутом 45° обгортають навколо нього виток за витком, щільно натягуючи. Для надійності кожні 3 см папір слід злегка промашувати клеєм. У кінці роботи фіксують додатково крапелькою клею, а надлишок паперу відрізають. Якщо довжина стебла наперед невідома, можна обмотати увесь дрот, а потім у місці з'язу попередньо змастити папір клеєм, щоб він не розмотався.

Підбір гофрованого паперу також важливий, якщо він буде затовстий то буде погано крипитися до дроту, а якщо затонкий і недостатньо щільний то зватиметься при роботі. Колір паперу добирають під конкретну рослину: для реалістичних квітів підходять натуральні відтінки зеленого, краще приглушені щоб сильно не привертати увагу, а для декоративних чи фантазійних — будь-які кольори за задумом. Універсальний варіант — це підібрати папір під колір тканини, яка використовується для листків.

Цей розділ є центральним у навчанні квіткаря, адже саме тут розглядаються ті прийоми, які перетворюють прості матеріали на завершений квітку. Усі техніки безпосередньо пов'язані з конкретними частинами рослини: стебло, тичинка, пелючок, пелюстка і листочок. Такий підхід дозволяє краще зрозуміти не лише сам процес, а й мету кожного кроку. Крім того, тут буде пояснено, як правильно підбирати матеріали й на що варто звернути увагу під час роботи.

Почнемо зі стебла, адже воно є «каркасом» будь-якої квітки, для його виготовлення потрібна техніка — обмотування дроту гофрованим папером.

10

Далі перейдемо до виготовлення тичинок. Тут часто застосовується техніка **обробки ниток клеєм**. Наприклад, у волошки тичинки мають вигляд тонких ниток.

Нитки нарізають на потрібну довжину (приблизно 1 м), після чого змочують клеєм ПВА. Найручніше робити це пальцями, притискаючи нитку, щоб клей рівномірно просочив волокна, але при цьому прибираючи зайві залишки. Можна працювати й у рукавичках, хоча сам клей не є шкідливим.

Важливо в цій техніці слідувати за чистотою рук, адже бруд легко залишає сліди, які зіпсують кінцевий результат.

Потім нитки підвішують для сушіння, щоб вони не злиплися між собою, один з найважливіших етапів. Через 30–40 хвилин вони стають придатними для подальшого використання.

Найкраще для імітації пилля використовують підручні матеріали — манну крупу або мелену каву. За своєю текстурою й кольором вони добре відтворюють природний пилік. Якщо ж потрібен нестандартний відтінок, наприклад помаранчевий, як у калли, застосовують техніку **фарбування крупи**.

Для цього готують розчин фарби — це може бути: гуаш, харчовий барвник чи акварель (остання дає менш виразний ефект). Манну крупу попередньо зволожують спиртовмісною рідиною (антисептик чи парфуми на спиртовій основі, одеколон, розведений спирт) та розправляють тонким шаром на поверхні, на цьому етапі краще працювати в рукавичках. Потім фарбу розливають за допомогою пульверизатора або змішують із крупою. Після цього крупу знову рівномірно розподіляють і залишають до повного висихання. У результаті отримують сипкий матеріал потрібного кольору, яким обсилають заготовку пилля.

11

Рис. 8. Розвороти навчального посібника з професії квіткар «Квіткар - майстер штучних квітів» (Основні техніки)

Жасмин

"Найніжніші квіти розквітають тоді, коли на них не дивляться — тому жасмин цвіте вночі"

Жасмин — це квітка, яка ніби народилася зі світла. Її аромат з'являється ніжно, як подих теплого вітру, і залишається надовго — навіть коли квітці уже немає.

Кажуть, що жасмин не просто пахне — він розповідає історію про ніжність, про кохання, про жінку, яка вміє мовчати й зачаровувати одним поглядом.

Його назва походить із перської — yasmin, що означає «подарунок Бога». І справді, коли вперше вдихаєш цей аромат, здається, що природа зробила людині щедрий дар — нагадування про красу, яка не вимагає нічого, крім уважності.

У давньому Китаї жасмин вирощували в імператорських садах, і лише обраним дозволялося носити його гілочку у волосся. Там він символізував витонченість, спокій і духовну чистоту.

У храмових ритуалах буддисти приносили жасмин як підношення богам — біла квітка мала очисити думки від суети.

В Індії жасмин і досі прикрашає волосся наречених: він має захищати любов від забуття, а сім'ю — від зла.

На Сході кажуть, що аромат жасмину здатен відновити гармонію в серці людини, повернути ніжність у душу, в якій оселилася втома.

Коли жасмин потрапив до Європи через арабські країни — приблизно у XII столітті — він відразу став улюбленцем поетів і художників.

34

Його вплітали у гірлянди, висаджували біля палаців, а в поезії він уособлював чисту, але палку любов.

Боккаччо згадував жасминові алеї у «Декамероні», а в добу Ренесансу він став частиною мистецтва спокви — делікатної, інтелектуальної, без зайвих слів.

Цікаво, що в кожній культурі жасмин має своє «обличчя». Для китайців він — символ гостинності, для арабів — жіночої гідності, для індусів — пристрасної відданості, для європейців — вишуканості й духовного спокою. А у Пакистані жасмин навіть став національною квіткою — знаком чистоти й єдності народу.

У Тунісі його називають «квіткою свободи»: саме жасмин дав назву революції 2011 року, що принесла країні нову епоху. Цей контраст ніжності та сили ніби створений для того, щоб нагадати — краса може бути і лагідною, і могутньою водночас.

Є легенда, що жасмин цвіте лише тоді, коли вночі хтось згадає кохану людину. Мовляв, аромат квітці — це подих пам'яті, що перетинає відстані. Тому в Індії й досі жінки прикрашають подишку перед сном кількома пелюстками жасмину — щоб бачити уяві сні того, кого люблять. У Середньовіччя жінки ховали гілочку жасмину під одяг, вважаючи, що він здатен оберігати серце від самотності.

У сучасному світі жасмин залишився квіткою, яку не можна сплутати з жодною іншою. Його аромат — наче поєднання тепла, спогадів і передчуття чогось прекрасного. Його часто називають «квіткою вчора» — адже саме вночі жасмин розкриває свій запах повною мірою, коли все навколо стихає.

Він розквітає не для натопту — лише для того, хто вміє слухати тишу.

35

Рис. 9.

Для виготовлення гілочки жасмину знадобиться флористичний дріт стандартної товщини 0,7 мм у кількості 10 штук повних дротів, які слід розрізати навпіл — у результаті виходить 20 дрітків. З них 7 використовуються для великих квітів, 4 — для менших, 19 — для листочків.

Роботу починаємо з виготовлення сердечинки. Технологія аналогічна до виготовлення сердечинки волошки, проте замість чорної нитки використовується ювта.

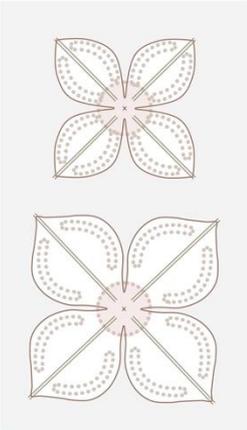
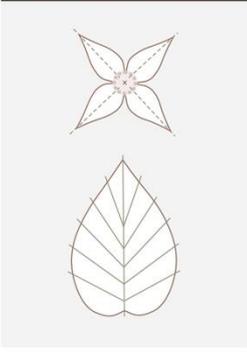
Беремо метр тонкої жовтої нитки, обробляємо її клеєм (див. розділ Основні техніки), далі намотуємо навколо двох пальців, формуючи невеликий моточок. Заготовлений дрітчик згинаємо на відстані 5 мм від краю, утворюючи гачок за допомогою довгогубців. Моток фіксуємо на гачку, щільно затискаючи. Потім розрізаємо моток з іншого боку, а місце з'єднання з дротом злегка змащуємо клеєм та залишаємо висихати.

Для створення пилляча на тичинках використовується манна крупа. Після підрізання тичинок до однакової довжини, слід розсіпати трохи крупки на підставку і приготувати невелику кількість клею. Кінчики тичинок акуратно занурюємо спочатку в клей, а потім легенько торкаємось крупки. Надлишок слід обережно струсити — пиллячки мають виглядати дрібними й охайними.

Далі виготовляємо пелюстки. Вирізаємо 7 заготовок великих пелюсток і 4 — малих за відповідними лекалами. Обробка для обох типів однакова: по центру викривки робимо прокол, з лицьового боку від центру заводж пелюстки проходимо подвійним різцем, по центру злегка вдвальномо бульюкою великого діаметру.

Потім перевертаємо заготовку і з виворотної сторони булімо кільцем по краю, щоб надати природного вигину.

Пелюстки приклеюються невеликою крапелькою силіконового клею під місцем, де починаються тичинки. Загалом виходить 11 квітів, стільки ж потрібно виготовити чашолистіків.

Чашолистіки проколюються шилом по центру, гофруються з виворотної боку одинарним різцем і вдвальною бульюкою середнього діаметру по центру. Кожен чашолистік закріплюється під пелюстками силіконовим клеєм.

Після висихання квіти слід легенько потрусити, перевірити міцність з'єднань і за потреби підклеїти.

Листочки гофруються з лицьової сторони одинарним різцем, спочатку промальовується головна прожилка, потім — додаткові. З виворотної боку до кожного листка приклеюється тоненька смужка дроту. Загальна кількість листочків — 9 штук.

Завершальний етап — формування гілочки. Обмотуємо стебло смужкою гофрованого паперу, починаючи з менших квіток, розбавляючи їх двома листочками. Далі поступово переходимо до більших квітів, вставляючи між ними по одному листочку.

Готова гілочка має вигляд ніжний, природний і водночас гармонійно збалансований.

Як писав Рабіндранат Тагор:
"Найтіхіші квіти промовляють до серця найгучніше".

І жасмин, мабуть, найвірніший доказ цих слів. У його ніжності — мудрість часу. У його ароматі — поезія душі. І коли його пелюстки торкаються світла, здається, що навіть повітря починає дихати повільніше — ніби сама краса попросила нас зупинитися хоча б на мить.

36

37

Рис. 10. Розвороти навчального посібника з професії квіткар «Квіткар - майстер штучних квітів» (Жасмин)

Післяслово

Цей посібник народжувався так само, як народжується квітка: з ідеї-наміни, із терпеливого формування стебла й пелюсток, з безлічі дрібних, на перший погляд, непомітних рухів.

Розповідаючи про волошку й фіалку, жасмин і ромашку, калу, левкой, купавку, нарцис і Фортіцію, ми раз за разом поверталися до трьох стовпів ремесла: уважність до матеріалу, повага до інструменту й смак до форми. Упродовж усіх цих сторінок Ви бачили, як техніка стає мовою, а мова — характером квітки.

Ми свідомо вибудували повторювану логіку поданих, вона дисциплінує погляд, принає помічати головне й дає свободу експериментувати без хаосу. Коли знаєш «скелет» розповіді, легше дозволити собі імпровізацію в деталях: змінити ритм пелюстків, відтінок тканини, густоту тичинок чи темперамент композиції.

Окреме місце тут займає етика майстра. Кожен виріб — це чесний діалог із природою, традицією та власними руками. Ми прагнули уникати банальних копій і заохочували Вас будувати власний почерк: спокійний чи сміливий, графічний чи бароковий. Нехай у Ваших гілочках звучить не чужий, а Ваш голос.

Ще один невидимий герой — ергономія праці. Якість квітки починається з якості робочого місця: чистий стіл, достатня світло, зручна посадка, паузи для очей і спини, акуратність із гарячими інструментами та гострими лезами.

Турбота про себе — це не «додатково», це частина технології виготовлення.

56

У кожній технології, окрім «роботанового ядра», є зона варіативності: палітра, фактура, масштаб, кількість елементів, ступінь стилізації.

Тут народжується «жива» школа — коли майстерне копіювання переходить у творче мислення. Спробуйте зробити квітку «для світла ранку», «для вечірнього скла» або «для чорно-білої композиції» — і Ви відчуете, як технічні кроки починають працювати на образ.

Дякуємо, що йшли з нами цей шлях крок за кроком: від перших серцевинок із ниток і бусин — до влевених, зібраних гілок, які не соромно подарувати чи сфотографувати для портфоліо.

Якщо цей посібник навчив Вас розрізняти суттєве від випадкового, любити ремесло за його повільно, але чесну логіку — значить, він виконав свою роботу.

Попереду — нові види, нові тканини, нові техніки обробки краю й об'єму, нові історії про квіти, які ми збережемо від забуття. Бережіть руки, бережіть цікавість і бережіть власний стиль. Нехай Ваші квіти «перемагають час і зберігають красу назавжди» — і щоразу трохи інакше, щоразу по-Вашому.

57

Рис. 11. Розвороти навчального посібника з професії квіткар «Квіткар - майстер штучних квітів» (Післяслово)